

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KURIKULUM

VOLITEĽNÉHO PREDMETU

Manažment osobných financií

Študijný odbor:	
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov základnej školy

1. Charakteristika predmetu

Predmet Manažment osobných financií (MOF) je voliteľným odborným predmetom, ktorý má v sústave predmetov na stredných školách špecifické postavenie. Jeho zaradením do ponuky voliteľných predmetov pre všetky typy stredných škôl sa dáva priestor pre získanie základov finančnej gramotnosti žiakov a prehĺbenie ich znalostí v tejto oblasti. Školy majú možnosť výberu, v ktorom ročníku bude tento predmet zaradený do učebného plánu. Naďalej zostáva možnosť vyučovať ho aj ako nepovinný predmet resp. krúžok. Časová dotácia predmetu je 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín.

Obsah predmetu MOF korešponduje s Národným štandardom finančnej gramotnosti a je spracovaný do podoby e-learningového vzdelávacieho programu, ktorý umožňuje učivo aktualizovať, rozširovať i redukovať, čo sa aj prakticky robí od jeho zavedenia v roku 2001. Po celú dobu výučby majú študenti a vyučujúci možnosť využívať texty a postupy na internetovej stránke <http://nds.proxia.org>.

Keďže sa jedná o špecifický vzdelávací program čo do obsahu i formy výučby, odporúčame školám, aby sa vyučujúci tohto predmetu zúčastnil tréningu učiteľov, ktorý každoročne organizuje gestor programu – Nadácia pre deti Slovenska.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele predmetu (celkové kompetencie)

1. Orientovať sa v základných pojmoch a kategóriách zo sveta peňazí, rozumieť im a vedieť ich interpretovať a využívať.
2. Efektívne využívať informačno-komunikačné technológie v pracovnom i osobnom živote.
3. Rozvíjať schopnosti kooperácie a komunikácie.
4. Nadobudnúť schopnosti potrebné pre tvorivú prácu.
5. Rozvíjať vlastnú osobnosť.
6. Rozvíjať schopnosť k celoživotnému učeniu sa.
7. Rozvíjať schopnosť riešiť problémy pomocou vhodných analyticko-kritických metód myslenia.
8. Pochopiť a osvojiť si ideu, že peniaze nie sú cieľom života, ale dôležitý nástroj potrebný pre život a že človek ich získava hlavne prácou, ktorá je jednou z trvalých životných hodnôt.
9. Pochopiť význam rozhodovania ako jednej zo základných životných kompetencií, ktorou človek preberá zodpovednosť za svoje činy.
10. Naučiť sa vyhľadávať spoľahlivé informácie pre rozhodovanie a využívať informačné technológie v rozhodovacích procesoch, ktoré súvisia s financiami.
11. Vedieť sa orientovať v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca, rodiny a celej spoločnosti.
12. Získať základné zručnosti v riadení osobných financií, osvojiť si myslenie a konanie zacielené na hospodárnosť.
13. Získať prehľad o bankovom trhu, získať zručností ako komunikovať s bankou.
14. Pochopiť dlh ako súčasť života modernej doby v širších súvislostiach. Byť pripravený na to, že žiť na dlh je síce v dnešnej dobe normálne, no v určitých životných situáciách aj veľmi ťažké.

15. Uvedomiť si, že pocit bezpečia patrí k základným ľudským potrebám. Hľadať prostriedky na uspokojenie tejto potreby v každej životnej etape, či už z vlastných alebo verejných zdrojov. Vedieť posúdiť riziká, ktoré ohrozujú zabezpečenie človeka počas života.
16. Pochopiť princíp investovania a uvedomiť si, že s investovaním je vždy spojené riziko.

Špecifické ciele predmetu - kognitívne

- Nadviazať na vedomosti o peniazoch, ktoré žiaci doteraz získali vo všeobecno-vzdelávacích predmetoch (dejepis, náuka o spoločnosti, občianska náuka, etika atď.) a v odborných predmetoch (ekonomika, bankovníctvo, informatika).
- Naučiť sa vnímať ekonomické rozdiely medzi fungovaním jednotlivca a rodinou.
- Definovať bohatstvo na základe osobných hodnôt, priorít a cieľov.
- Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva a chudoby.
- Chápať podstatu pojmov solidarita a filantropia.
- Poznať a vedieť zdôvodniť potrebu harmonizácie osobných, rodinných a spoločenských potrieb.
- Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy, zdôvodniť potrebu vytvárania celospoločenských zdrojov (dane, odvody).
- Vedieť sa orientovať v rôznych modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny – podľa druhu príjmov.
- Naučiť sa systematicky evidovať svoje príjmy a výdavky a plánovať ich s ohľadom na osobné, resp. rodinné ciele.
- Poznať základné práva a povinnosti spotrebiteľa, vedieť sa podľa nich správať.
- Osvojiť si princípy ekonomického a ekologického správania sa podľa osobnostných vzorov.
- Zoznámiť sa s členením bankovej sústavy, s postavením Národnej banky Slovenska v rámci Eurozóny.
- Získať vedomosti o funkciách komerčných bánk, o ich predmete podnikania, osvojiť si základné pojmy bankovníctva.
- Porozumieť a získať prehľad najmä o pasívnych operáciách bánk, cez ktoré banka nadobúda vklady.
- Vedieť vysvetliť, prečo sporenie prispieva k finančnej prosperite jednotlivca a rodiny.
- Porozumieť ochrane peňazí v bankách, ako funguje Fond na ochranu vkladov.
- Naučiť sa komunikovať s bankou osobným, písomným a elektronickým spôsobom.
- Poznať práva žiadateľa o úver i práva poskytovateľa.
- Poznať spôsoby ako môže žiadateľ o úver ovplyvniť svoju pozíciu.
- Vedieť ako riešiť situáciu nadmerného zadlženia.
- Vysvetliť význam trvalých hodnôt pre spokojný život človeka,
- Vysvetliť ako peniaze súvisia so životnými hodnotami a individuálnymi cieľmi.
- Zdôvodniť ako prispieva nasporená hotovosť k pocitu bezpečia v rôznych životných situáciách.
- Vysvetliť základné princípy zdravotného a sociálneho poistenia.
- Vymenovať rôzne riziká, ktorým je vystavený človek a jeho majetok a ako môže dopad týchto rizík znížiť.
- Vysvetliť opodstatnenosť a fungovanie komerčného poistenia, jeho právne základy.
- Porozumieť poistným podmienkam a náležitostiam poistných zmlúv.
- Pochopiť súvislosti a rozdiely medzi sporením a investovaním.

- Spoznať prepojenie medzi finančným vzdelávaním a finančnou prosperitou človeka.
- Vysvetliť, aké riziká sú spojené s investovaním, ako sa dajú obmedziť, resp. znížiť.
- Objasniť, prečo je dôležitý rizikový profil investora a ako sa zisťuje.
- Vysvetliť, prečo a ako môže investovanie prispieť k zabezpečeniu ľudí a k finančnej nezávislosti.
- Vidieť a chápať súvislosti spoločensko-ekonomického diania s možnosťami ich osobnej a pracovnej realizácie.

Špecifické ciele predmetu – psychomotorické

- Stanoviť si merateľné krátkodobé, strednodobé a dlhodobé finančné ciele.
- Diskutovať o miere chudoby v našej krajine, rozmyšľať o možnostiach jej odstránenia.
- Získať schopnosť orientácie v spleti finančných inštitúcií a ich produktov s využitím modernej techniky a technológie.
- Aplikovať postupy pri riadení toku vlastných financií, dať žiakom priestor pre nadobudnutie základných zručností v tejto oblasti.
- Vypracovať osobný finančný plán vzhľadom na ciele s možnosťou využitia cudzích zdrojov.
- Vyhľadávať informácie o vhodných úverových produktoch pre zabezpečenie rôznych životných potrieb.
- Vedieť vyhodnotiť plusy a mínusy rôznych úverových produktov.
- Nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov týkajúce sa príjmov a výdavkov.
- Zostaviť si vlastný rebríček životných priorít a v diskusii obhájiť svoj postoj,
- Uviesť reálne príklady zo života, keby niekto z blízkeho okolia potreboval pomoc z verejných fondov.
- Orientovať sa v ponukách komerčných poistení na životné a majetkové poistenie, vedieť porovnať a vyhodnotiť najvýhodnejšiu ponuku.
- Vymenovať, lokalizovať pobočky komerčných poisťovní v sídle školy, resp. v blízkom okolí, prípadne porovnať úroveň ponúkaných služieb na základe osobných skúseností.
- Zoznámiť sa s investičnými príležitosťami, diskutovať, naučiť sa vyberať, posudzovať alternatívy.
- Efektívne a bezpečne využívať moderné nástroje platobného styku.
- Aplikovať cesty a spôsoby, ktoré žiakom umožnia vstup do sveta na trh práce doma, v Európe aj v iných krajinách.
- Kontrolovať a chrániť svoje osobné údaje, rešpektovať toto právo u iných.
- Zdôvodniť, prečo musí štát vytvárať zdroje na zabezpečenie ľudí v určitých životných situáciách.
- Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov, využívať základné rozhodovacie techniky.
- V maximálnej miere orientovať žiakov na spájanie vedomostí zo sveta peňazí s ich využívaním a uplatňovaním v každodennom živote.

Špecifické ciele predmetu - afektívne

- Vnímať peniaze ako prostriedok na vytváranie súladu medzi potrebami ľudí, ich individuálnymi cieľmi a životnými hodnotami.
- Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov na jej vyjadrenie.
- Rozvinúť analytické myslenie v rozhodovacích procesoch v bežných životných situáciách.

- Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia, ktoré sa týkajú budúcich príjmov (voľba povolania, výber bydliska a pod.).
- Posilňovať v žiakoch vedomie osobnej zodpovednosti za svoje postoje a činy, naučiť ich vidieť v peniazoch prostriedok, nástroj na dosahovanie cieľov
- Širšou škálou vyučovacích metód posilňovať výchovu k zodpovednému správaniu, etickému rozhodovaniu a kritickému mysleniu

3. Obsah

Učivo je v súčasnosti rozdelené do siedmych tematických celkov. K jednotlivým tematickým celkom je spracovaná metodická príručka pre učiteľa, učebné texty pre žiakov, otázky a úlohy, cvičenia a testy ku každej kapitole.

Zoznam tematických celkov a tém:

1. Človek a peniaze

- 1.1. Peniaze, ich vlastnosti a funkcie
- 1.2. Naše potreby, túžby a ciele
- 1.3. Trvalé životné hodnoty
- 1.4. Bohatstvo a chudoba

2. Naše príjmy a výdavky

- 2.1. Rozhodovanie ako prejav slobody
- 2.2. Finančné a nefinančné rozhodnutia
- 2.3. Informačné zdroje
- 2.4. Kam peniaze odchádzajú
- 2.5. Osobné údaje a ich ochrana

3. Manažment osobných a rodinných financií

- 3.1. Príjmy a potreby – osobné a spoločné
- 3.2. Osobný rozpočet
- 3.3. Výdavky pod kontrolou
- 3.4. Všetci sme spotrebitelia
- 3.5. Odkazy múdrejších a skúsenejších

4. Načo sú nám banky

- 4.1. Banková sústava, úlohy centrálnych bánk
- 4.2. Funkcie a operácie komerčných bánk
- 4.3. Sporenie v banke – celoživotný proces
- 4.4. Ostatné bankové služby
- 4.5. Ako komunikujeme s bankou

5. Ako si rozumne požičiavať

- 5.1. Ako si plánovať finančnú budúcnosť
- 5.2. Čo ponúka úverový trh
- 5.3. Ako porovnávať a vyberať
- 5.4. Môžeme ovplyvniť cenu úveru?
- 5.5. Ak to s úvermi preženieme

6. Životné istoty a riziká

- 6.1. Pocit bezpečia – životná potreba
- 6.2. Ako vnímame bezpečie
- 6.3. Ohrozenie, pocit neistoty, riziko
- 6.4. Keď vlastné sily nestačia
- 6.5. Poistenie ako prejav solidarity
- 6.6. Charakteristika poistenia
- 6.7. Význam poisťovníctva

7. Ako sa stať investorom

- 7.1. Sporenie ako základ budúcich investícií
- 7.2. Kedy sú vynaložené peniaze naozaj investíciou
- 7.3. Finančný trh
- 7.4. S čím sa obchoduje na kapitálovom trhu
- 7.5. Ostatné investičné príležitosti

4. Nástroje hodnotenia

Hodnotenie poskytne žiakovi a rodičovi spätnú väzbu o tom, ako zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy a aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Spôsob hodnotenia:

- ústne hodnotenie s orientáciou na pozitívne stránky hodnotenia,
- praktické zručnosti,
- testovanie pri každej kapitole:
 - vstupný test,
 - priebežné testy,
 - záverečný test,
- tvorba projektu – jeho grafické spracovanie, tvorivosť, gramatická a obsahová správnosť, prezentácia,
- sebahodnotenie a vzájomné hodnotenie žiakov.